

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juřičkové a soudců Tomáše Langáška a Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **I. B. A.**, zastoupený Mgr. Umarem Switatem, advokátem, sídlem Dědinova 2011/19, Praha 11, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2022, č. j. MV-98630-2/OSM-2022, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 1. 8. 2022, č. j. 36 Az 2/2022 - 19,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Umaru Switatovi, advokátu, **se nepřiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku zastavil řízení o další opakované žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce napadl toto

rozhodnutí blanketní žalobou, v níž požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 11. 7. 2022, č. j. 36 Az 2/2022 - 11, ustanovil žalobci k ochraně jeho práv zástupce (advokáta Mgr. Umara Switata) a vyzval žalobce dle § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), k odstranění vad žaloby (doplnění žalobních bodů, z nichž bude patrno, z jakých konkrétních skutkových a právních důvodů žalobce považuje napadené rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné). Následně krajský soud v záhlaví označeným usnesením žalobu odmítl s odůvodněním, že žalobce přes výzvu soudu nedoplnil žalobu a neodstranil její vady ve lhůtě pro podání žaloby.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel") podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž uvedl, že jednáním ustanoveného zástupce, který nedodržel lhůtu k odstranění vad žaloby, bylo stěžovateli odepřeno projednání jeho „životně důležité situace" v řízení před krajským soudem. Stěžovatel v kasační stížnosti poukázal na komunikaci s ustanoveným advokátem a z důvodu ztráty důvěry požádal o přidělení nového zástupce pro řízení před Nejvyšším správním soudem.

[3] Zástupce stěžovatele (ustanovený krajským soudem) v doplnění kasační stížnosti uvedl, že nebyl krajským soudem řádně poučen o běhu lhůty pro odstranění vad žaloby, a proto je nutno lhůtu ke dni podání doplnění žaloby považovat za zachovanou.

[4] Žalovaný práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[6] Podle § 71 odst. 2 s. ř. s. může žalobce rozšířit žalobu o další žalobní body *jen ve lhůtě pro podání žaloby*. Toto pravidlo se vztahuje i na případy tzv. blanketních žalob, kdy podaná žaloba žádný žalobní bod neobsahuje (rozsudky rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, č. 2162/2011 Sb. NSS, bod [35], a ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, č. 3733/2018 Sb. NSS, bod [48]).

[7] V nyní projednávané věci se neuplatní obecná lhůta pro podání žaloby dle § 72 odst. 1 s. ř. s., nýbrž lhůta stanovená zvláštním zákonem, konkrétně § 32 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, podle kterého *žalobu proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany lze podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí*.

[8] Podle § 35 odst. 10 věty třetí s. ř. s. dále platí, že *požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.* Citované ustanovení upravuje, že od okamžiku podání žádosti o ustanovení zástupce (resp. žádosti o osvobození od soudních poplatků) do okamžiku právní moci rozhodnutí o této žádosti se lhůta pro podání žaloby staví a její běh pokračuje nabytím právní moci rozhodnutí soudu o žádosti.

[9] Podle § 37 odst. 5 s. ř. s. *předseda senátu usnesením vyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání a stanoví k tomu lhůtu. Nebude-li podání v této lhůtě doplněno nebo opraveno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud podání usnesením odmítne, nestanoví-li zákon jiný procesní důsledek. O tom musí být podatel ve výzvě poučen.*

[10] Krajský soud v souladu s § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzval stěžovatele k doplnění blanketní žaloby, přičemž tak učinil usnesením ze dne 11. 7. 2022, č. j. 36 Az 2/2022 - 11, jímž byl stěžovateli k jeho žádosti ustanoven advokát. V souladu s § 71 odst. 2 s. ř. s. bylo možné žalobní body doplnit toliko v zákonné lhůtě pro podání žaloby (tedy v její zbývající části). Krajský soud proto ve výroku usnesení správně uvedl, že vada spočívající v absenci žalobních bodů musí být odstraněna *„ve lhůtě pro podání žaloby"*. V odůvodnění citovaného usnesení č. j. 36 Az 2/2022 - 11 pak v souladu se zákonem a judikaturou Nejvyššího správního soudu (s odkazem na usnesení rozšířeného senátu č. j. 3 Azs 66/2017 - 31) poučil stěžovatele (resp. jeho zástupce) jak o zkrácené délce lhůty pro podání žaloby ve věcech azylu (15 dnů), tak o skutečnosti, že tato lhůta po dobu rozhodování o ustanovení zástupce neběží (viz body 9 a 10 citovaného usnesení). Citované usnesení krajského soudu současně obsahuje údaj o tom, kdy bylo rozhodnutí žalovaného doručeno stěžovateli (dne 6. 6. 2022), jakož i datum podání blanketní žaloby obsahující žádost o ustanovení advokáta (dne 15. 6. 2022). Zástupce stěžovatele si tedy na základě všech uvedených skutečností musel být vědom nejenom toho, kdy započala běžet lhůta pro podání žaloby v délce 15 dní, ale i přesného okamžiku, kdy došlo k jejímu stavení. Jako osoba znalá práva, která poskytuje právní služby a poradenství v oblasti cizineckého práva, si tedy ustanovený zástupce musel být vědom důsledků stavení lhůty, jakož i skutečnosti, že zbývající délka lhůty pro podání žaloby (resp. její doplnění) se odvíjí od právní moci usnesení, jímž byl jako zástupce ustanoven. Po doručení tohoto usnesení tedy bylo povinností zástupce na ně včas reagovat a žalobu doplnit tak, aby předešel následkům spojeným s neodstraněním vad žaloby, o nichž byl v usnesení č. j. 36 Az 2/2022 - 11 taktéž poučen. Kasační námitce, že stěžovatel (resp. jeho zástupce) nebyl krajským soudem správně poučen o lhůtě pro podání žaloby a jejím běhu, a tedy z tohoto důvodu bylo nutno považovat doplnění žaloby za řádné a včasné, Nejvyšší správní soud nepřisvědčil.

[11] V napadeném usnesení o odmítnutí žaloby pak krajský soud správně poukázal na skutečnost, že lhůta pro podání žaloby počala plynout dne 7. 6. 2022 (její počátek určilo doručení správního rozhodnutí stěžovateli dne 6. 6. 2022), přičemž ke dni podání žaloby, k němuž došlo 15. 6. 2022 osobně na podatelně soudu, z ní uplynulo devět dnů. Do konce lhůty tedy zbývalo šest dnů. Ode dne podání žaloby (obsahující návrh na ustanovení zástupce) do doby nabytí právní moci usnesení o ustanovení zástupce lhůta v souladu s § 35 odst. 10 větou třetí s. ř. s. neběžela. Usnesení č. j. 36 Az 2/2022 - 11, jímž byl stěžovateli ustanoven zástupce, nabylo právní moci dne 18. 7. 2022, kdy došlo k doručení tohoto usnesení shodně stěžovateli i ustanovenému zástupci. Od následujícího dne (tj. od 19. 7. 2022) běh lhůty pro podání žaloby pokračoval a její konec připadl v souladu s § 40 odst. 3 s. ř. s. na pondělí 25. 7. 2022 (tj. nejblíže následující pracovní den po neděli 24. 7. 2022, na kterou by konec lhůty pro podání žaloby jinak připadl). Ustanovený zástupce stěžovatele však žalobu doplnil až dne 28. 7. 2022, tedy po uplynutí lhůty pro podání žaloby. Závěr krajského soudu je proto správný, byť se při výpočtu konce lhůty dopustil nepřesnosti, neboť měl nesprávně za to, že posledním dnem lhůty k doplnění (podání) žaloby byla neděle 24. 7. 2022. Jak je však patrné, žaloba nebyla

doplněna včas ani po korekci, kterou provedl Nejvyšší správní soud. Žádná z myslitelných verzí výkladu usnesení krajského soudu nevede k závěru, že by doplnění žaloby bylo včasné.

[12] Krajský soud proto žalobu správně odmítl z důvodu opožděného odstranění vad žaloby v podobě absence žalobních bodů. Na správnosti výroku napadeného usnesení o odmítnutí žaloby nic nemění ani formální pochybení krajského soudu, který odmítnutí žaloby nesprávně opřel o § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s., namísto § 37 odst. 5 s. ř. s. (viz rozsudek rozšířeného senátu č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, bod [48]).

[13] Ke kasační námitce, že jednáním ustanoveného zástupce, který nedodržel zákonem stanovenou lhůtu, bylo stěžovateli odepřeno právo projednat věc před správními soudy, Nejvyšší správní soud uvádí, že koncentrace žalobních bodů zakotvená v § 71 odst. 2 s. ř. s. je jedním z principů správního soudnictví a je plně v souladu s ústavním pořádkem (nález Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09, N 250/55 SbNU 415, bod 46). V citovaném nálezu Ústavní soud odmítl možnost prolomit soudcovskou výzvou koncentraci (založenou žalobní lhůtou) i v případech, kdy je žalobní lhůta podle zvláštních právních předpisů kratší. Smyslem a účelem koncentrace je totiž v zákonné lhůtě pro podání žaloby postavit najisto rozsah důvodů obsažených v žalobních bodech, na základě kterých bude soud rozhodnutí správního orgánu přezkoumávat (viz několikrát citovaný rozsudek rozšířeného senátu č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, body [46] a [47]).

[14] Zákonem založenou koncentraci nemůže soud prolomit (a připustit tím opožděné doplnění žalobních bodů) ani v případě, kdy žalobce zmeškal lhůtu v důsledku nečinnosti či omylu svého zástupce. Jak v této souvislosti vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, skutečnost, že zástupce stěžovatele nerespektoval jeho pokyny a nepostupoval řádně, nemá vůči soudu žádné účinky a může toliko založit odpovědnostní vztah mezi zástupcem a stěžovatelem. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 119/2005 - 77, č. 686/2005 Sb. NSS, vyslovil: *„Skutečnost, že ustanovená zástupkyně nečinila vůči soudu příslušné procesní úkony, nemůže mít vliv na zákonnost vydaného rozhodnutí a nezakládá ani vadu řízení předcházejícího jeho vydání.“* Obdobný přístup týkající se vnitřního vztahu mezi zástupcem a účastníkem řízení zastává rovněž Nejvyšší soud (viz již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2005, sp. zn. 29 Odo 1230/2004), a sice i v těch případech, kdy se nejednalo o smluvně zajištěného advokáta, nýbrž o advokáta ustanoveného soudem, jako tomu bylo v nyní souzené věci. Přestože je tedy pochybení ustanoveného zástupce nutno považovat za politováníhodné, nezakládá tato skutečnost nezákonnost napadeného usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby.

[15] Stěžovatel v kasační stížnosti požádal soud o ustanovení nového zástupce. Podle § 35 odst. 10 poslední věty s. ř. s. platí, že *zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti*. V nyní projednávané věci tedy stěžovatele i v řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem nadále zastupuje dříve ustanovený zástupce.

[16] Nejvyšší správní soud zvažoval, zda má (s ohledem na stěžovatelem popsanou ztrátu důvěry) přistoupit k rozhodnutí o zproštění zastupování stěžovatele dosavadním zástupcem a ustanovit mu pro řízení o kasační stížnosti zástupce nového. Již v rámci

přípravy věci k rozhodnutí však Nejvyšší správní soud dospěl k závěru o zjevné bezúspěšnosti podané kasační stížnosti, což je důvodem pro zamítnutí žádosti o ustanovení nového zástupce (§ 36 odst. 3 ve spojení s § 35 odst. 10 s. ř. s.). Bezúspěšnost podané kasační stížnosti proti usnesení o odmítnutí žaloby je ze spisu krajského soudu zjevná, neboť k doplnění žaloby došlo opožděně, což v kasační stížnosti nerozporuje ani sám stěžovatel. Zproštění zastupování stěžovatele dosavadním zástupcem a nevyhovění jeho žádosti o ustanovení zástupce nového by tedy ve výsledku vedlo ke zhoršení stěžovatelovy procesní situace, neboť by přestal v řízení o kasační stížnosti splňovat podmínku povinného zastoupení advokátem. Ponechání dosavadního zástupce i v řízení o kasační stížnosti tak za popsaných procesních okolností umožnilo Nejvyššímu správnímu soudu se případem věcně zabývat a rozhodnout o důvodnosti podané kasační stížnosti.

[17] Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud závěrem doplňuje, že samostatně nerozhodoval o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť cizinci jsou ve věcech mezinárodní ochrany od soudních poplatků osvobozeni ze zákona [§ 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

[20] Podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s. platí hotové výdaje ustanoveného zástupce a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud však náhradu hotových výdajů a odměnu zástupci nepřiznal, a to jednak s přihlédnutím k jeho pochybení v řízení před krajským soudem (kde mu navíc byla odměna a náhrada výdajů soudem přiznána), jednak se zohledněním skutečnosti, že jediný úkon učiněný v řízení před Nejvyšším správním soudem (doplnění kasační stížnosti) se omezuje toliko na nepravdivé tvrzení, že stěžovatel (resp. jeho zástupce) byl krajským soudem nesprávně poučen o lhůtě pro doplnění žaloby.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2022

Mgr. Ing. Veronika Juřičková
předsedkyně senátu